

לחץ וסבלנות בחיים

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

תחילת גלות מצרים והידיעה שהגאולה רחוקה ע"פ ברית בין הבתרים

הפרשיות שאנחנו נמצאים בהם בשבועות האלו, הם הפרשיות שעם ישראל יורד למצרים "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה..." (שמות א' א'), כנסת ישראל כולה נמצאת במצרים, וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים..." (שמות א' יד') מאתים ועשר שנה בני ישראל היו במצרים, אף אחד מהם לא ידע מתי הוא הזמן של הגאולה, הייתה להם הבטחה שהקב"ה יגאל אותם, אבל מתי באמת יהיה הזמן של הגאולה? האם הם ידעו באמת שלאחר מאתיים ועשר שנה תהיה הגאולה? הקב"ה אומר לאברהם אבינו ע"ה "...ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה" (בראשית טו' יג'), אז מי שחי באותו דור של גאולת מצרים, לפי החשבון, הוא יודע כבר שהקב"ה אמר לאברהם אבינו "...כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה", אז אם הוא יושב ועושה לעצמו חשבון, האם אני אזכה לראות את הגאולה? אולי כן אולי לא, אם נזכה להאריך ימים, אבל כרגע הוא עושה חשבון לפי הנבואה שהקב"ה אמר לאברהם אבינו, עוד כמה זמן תבוא הגאולה? יש עוד 190 שנה.

נשאר עוד 190 שנה עד שסוף זמן הגלות יגיע, ואז הגאולה תהיה, נדמיין לעצמינו, כל אחד מאיתנו יושב במצרים, יש לו נבואה שהגאולה תהיה רק בעוד 190 שנה, בינתיים הוא עובד בחומר, בלבנים, בעבודה קשה ובשדה. איך הוא מרגיש שם? אם כל אחד מאיתנו היה נמצא באותו מקום של גלות, מה הוא היה עושה? אם יחליט לא לעבוד, הרי שיענישו אותו, המצרים רדו בהם, העבידו אותם בפרך, מי שלא עשה מלאכתו, הרי שהיכו אותו, אלו היו הנוגשים, "והנגשים אצים לאמר כלו מעשיכם..." (שמות ה' יג').

מה היינו עושים אם אנחנו היינו במצרים בזמן הגלות, אנחנו יודעים שהנבואה אומרת שרק בעוד 190 שנה נוכל לצאת מהגלות הזאת, מה אפשר לעשות?? מה שכתוב בפסוק "...ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים" (שמות ב' כג'), זה רק לאחר "... וימת מלך מצרים..." (שם), לפני שמת מלך מצרים, לא כתוב שהם זעקו.

אז מה עשו בני ישראל במצרים באותם שנים שהיה גלות, יש להם נבואה שהגאולה תהיה עוד הרבה זמן, ועכשיו הם נמצאים במצב הקשה הזה, מה עושים שם? מה כל אחד מאיתנו היה עושה במצב הקשה הזה? מה אפשר לעשות? מצרים זה מקום כמו שחז"ל הקדושים אומרים לנו (מכילתא יתרו יח, יא) "...לא היה עבד יכול לברוח ממצרים שהיתה סוגרת ומסוגרת..." המצרים היו מכשפים גדולים, שורש כל הכשפים שיש בעולם זה היה מצרים, חכמת מצרים היא החכמה של שורש הכשפים שבעולם, וחכמי מצרים, על ידי הכשפים הללו, עשו שעבד לא היה יכול לצאת ממצרים.

אז אדם יודע שאין סיכוי לברוח, אולי כאשר האדם נמצא במדינה רגילה, הוא מנסה להברוח בגבול, אנשים מנסים לעבור את הגבול, לא דרך המקומות המותרים, לפעמים יורים בהם, לפעמים הם מצליחים לעבור, לפעמים מכניסים אותם למאסר, אבל יש אחוז שמצליח.

במצרים, עבד לא יכל לצאת משם מעולם, אז אדם יודע ומכיר את המציאות, אי אפשר לברוח מכאן, אין כזו דרך, אולי תהיה איזו פרצה בגדר, אי אפשר לצאת משם. הוא קם בבוקר והוא צריך לעשות את המלאכה, עוד יום ועוד יום ועוד יום ועוד יום, מה אדם יכול לעשות שם?

חז"ל הקדושים מלמדים אותנו שלעם ישראל היה סימן מה היא הגאולה ומי הוא הגואל האמיתי, לא היה להם שם של אדם שיגאל אותם, אבל היה בידיהם סימן, מי שיבוא ויאמר להם אקיק אשר שלחני אליכם, הוא זה שראוי לגאול אותם, מי שיבוא ויאמר אקיק אשר שלח אותנו לגאול אותם, זה השם שהוא ימסור להם ששלח אותנו לגאול אותם, סימן שהוא הגואל.

הבה נחשוב, אם יש סימן שכולם יודעים אותו, האם זה סימן למישהו? זה כמו סוד שכולם יודעים אותו. כולם ידעים מה הגואל צריך לומר, בא עכשיו אדם ואומר להם את הסימן, וכי זה סימן?! משל לאדם שמצא אבידה והוא צריך להחזיר אותה, איך הוא מחזיר אותה? "...עד דרש אחיך אתו..." (דברים כב' ב') ואומרת הגמרא (בבא מציעא כז:): "וכי תעלה על דעתך שיתננו לו קודם שידרשנו אלא דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי" שהמוצא צריך לבדוק את האדם שטוען שהאבידה שלו, האם היא באמת שייכת לו או לא. איך ידע המוצא אם האבידה שייכת לו או לא? אלא מבקש האבידה צריך לתת סימנים, כך וכך היה נראה החפץ, אבל אם המוצא תולה מודעה: "מצאתי שעון שסימניו הם כך וכך... מי

1 . לחץ וסבלנות בחיים

שאבד לו מתבקש להגיע אליי" והיה ויגיע אדם שייטען שאבד לו שעון ויתן את כל הסימנים, האם יחזיר לו המוצא את האבידה? הרי הסימנים היו כתובים במודעה, כולם יודעים מהם הסימנים...

איזה מן סימן זה שהקב"ה מסר בידם שמי שיאמר אקיק שלחני אליכם, הרי הסימן ידוע לכולם!! איזו נקודת חידוש ואמון יהיה למי שיבוא ויתן את הסימן?

מה זה "אהיה אשר אהיה"? "א"ל הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל אני הייתי עמכם בשעבוד זה ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכיות אמר לפניו רבש"ע דיה לצרה בשעתה א"ל הקב"ה לך אמור להם אקיק שלחני אליכם" (ברכות ט:)

אם הטענה של משה רבנו היא טענת אמת ובוודאי שהיא טענת אמת שהרי הקב"ה קיבל אותה, אז מעיקרא מה סבר הבורא עולם? וכי יש שינוי מחשבה לפניו יתברך שמו? בוודאי שלא!

בכדי קצת להבין את הדברים ננסה לדבר יותר קרוב לחיים שלנו, עד עכשיו דיברנו על מה שהיה במצרים, אבל אם קצת נתבונן יותר, אולי הדברים יובנו יותר.

הקשיים בעבר, בהווה ובעתיד והפיתרון

האם יש אחד מאיתנו שלא עבר שום קושי עד היום בחיים? האם קיים כזה אדם? לא! וודאי שכל אחד מאיתנו עבר קושי, הצד השווה בכולם היא העובדה שעברנו קשיים, הצד השונה הוא סוגי הקשיים וחומרתם בוודאי משתנים מאדם לאדם.

עברנו קשיים! האם יצאנו מהם או לא? כל אחד שעבר קשיים, האם הוא יצא מאותם קשיים או לא? התשובה היא כמובן, לא כן ולא לא, חלק מהקשיים שהיו יצאנו מהם וחלק מהקשיים שהיו, הם לא רק היו אלא הם גם נמצאים בהווה, יש קשיים שהיו לתקופה ועברו מהעולם ויש קשיים שהיו ועדיין קיימים ועדיין לא זכינו להיפטר מהם.

"אהיה אשר אהיה" אומר כך, כאשר האדם נמצא בנקודת צרה, בנקודה של קושי, בנקודה של התמודדות, אחת מהאפשרויות להתמודד, היא לזכור, האם זו הצרה ראשונה שנכנסתי אליה?, האם זה הקושי הראשון שאני נמצא בו? התשובה היא כמעט בטוח, לא! אנחנו לא תינוק בן כמה ימים או קטן בן כמה שנים, אלא אנחנו אנשים מבוגרים יותר ועברנו כל מיני דברים, האם אני זוכר את הקושי הקודם שהיה איך הרגשתי באותו זמן שהיה קשה לי? אז היה נראה בעיני שזו בעיה ללא פתרון, קשה לי לצאת ממנה, ואני לא ידע אם בכלל אצא מזה. אחרי שהאדם יצא מהבעיה בד"כ הוא שוכח מהבעיה, שוכח מהגאולה, עד שמגיע שוב קושי חדש ופתאום הוא נזכר שיש לו עכשיו בעיה והוא לו נזכר בד"כ במה שהיה קודם, אלא הוא נזכר עכשיו בבעיה הנוכחית, זה מה שהוא זוכר עכשיו.

אם אדם יצייר לעצמו את הקושי הקודם שהיה לו, ואת העומק של הייאוש שפעמים רבות שהוא היה נמצא שם והוא מרגיש שזהו, זו בעיה בלי פתרון, אני לא רואה איך פותרים אותה, והוא יזכור שעל אף שהיה נראה לו שזו בעיה בלי פתרון! במציאות הבעיה נפתרה, אז גם כאשר הוא נמצא עכשיו בקושי הזה, מונח עכשיו בקושי נוסף, מי שהיה איתי בצרה הקודמת שהייתה נראית צרה, מקום ללא מוצא, ולא ידעתי איך יוצאים ממנה, ולא ראיתי דרך לצאת ממנה, אבל לבסוף זכיתי והקב"ה הוציא אותי, גם מהצרה הנוכחית שלפי תפיסת הראיה שלי ומרחב האופק שאני רואה, אני לא רואה איך יוצאים מכאן, גם מכאן הקב"ה יוציא אותי!

צרת האבות והצלתם, סימן לצרת הבנים והצלתם

מעשה אבות סימן לבנים, מה שהאבות עשו זה שורש למעשה הבנים, סימן להם למה שיהיה. אומר הרמב"ן הקדוש (בראשית יב' פסוק י') שהראשון שירד למצרים היה אברהם אבינו ע"ה, כאשר הוא ירד למצרים לקחו לו את אשתו, אברהם כנראה ישב וחשב, נו, מה עושים כאן? איך אני יוצא מהבעיה הזאת? האם היה פתרון כיצד לצאת מהבעיה הזאת? איך באמת אברהם הצליח לצאת מהבעיה הזאת? האם היה לו פתרון? לא! מי הוציא אותו משם? הקב"ה בא ונותן נגעים לבית פרעה, עכשיו בית פרעה הבינו שפה חדשה וכך יצאו אברהם ושרה והלכו.

זה נקרא 'מעשה אבות סימן לבנים', כאשר בני ישראל עכשיו נמצאים במצרים והם יודעים שהם לא הראשונים שנכנסו לכאן, אלא הסבא שלהם אברהם אבינו כבר היה כאן וכשהוא היה כאן, האם הוא ראה איך אפשר לצאת מכאן? לא! הוא

לא ראה איך אפשר לצאת! ע"פ דרך טבע, פרעה ומלכותו היו ברי שליטה יותר מאברהם אבינו ולא היה להם אפשרות לצאת, הרי אם היה לו אפשרות ע"פ דרך טבע להוציא אותה, הוא היה עושה את זה, הוא גם מחוייב לכך!

כאשר אם כן בני ישראל נמצאים במצרים הם יודעים אנחנו לא הראשונים שירדנו לכן, כאן היה הסבא הגדול שלנו, אברהם אבינו והוא יצא מכן בדרך שהיא לא דרך, בדרך ניסית שהקב"ה הוציא אותנו, גם אנחנו עכשיו, מעשה אבות סימן לבנים, כאשר עכשיו אנחנו ירדנו למצרים ונמצאים במצרים, כמו שאברהם היה כאן ולא ראה אפשרות לצאת ואעפ"כ הוא הצליח לצאת, גם אנחנו לא רואים אפשרות איך אפשר לצאת אבל הקב"ה יעזור שנצא מכאן וזה נקרא "אהיה אשר אהיה... שלחני אליכם", מי שהיה עמכם בצרה הזו, יהיה עמכם בצרות אחרות, מדוע צריך להזכיר להם צרות אחרות? אלא אומר להם הקב"ה שכאשר יהיה לכם צרות אחרות תזכרו שכמו שבצרה הקודמת, לא היה נראה לכם שאפשר לצאת ממנה, צרה שאין ממנה יציאה ואפילו הכי יצאתם מאותה צרה, נגאלתם, גאלתי אתכם, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי והבאתי, כך גם בכל הצרות שיהיו מכאן ואילך תמיד תזכרו את יציאת מצרים.

אנחנו מצווים בתורה לזכור את יציאת מצרים בכל יום ומזכירים זאת כל יום בקריאת שמע ובמצוות רבות בתורה אנו מזכירים "זכר ליציאת מצרים" מה הכוונה זכר ליציאת מצרים? הרי כבר יצאנו משם, מדוע צריך להזכיר את זה, אם בשביל להודות לקב"ה, בשביל זה נקבע חג מיוחד, פסח, שם מודים לקב"ה על יציאת מצרים, כמו אדם שנעשה לו נס שהוא קובע אותו כיום הודאה לקב"ה, יש לנו תאריך מתי עם ישראל יצא ממצרים טו' בניסן, שם אנו מודים לה', למה צריך לזכור לאורך כל השנה כולה?

ודאי שיש הרבה טעמים אך ביחס לנקודה שלנו, מה שעם ישראל נגאל ממצרים, זה בעצם אבן יסוד לכל צרה שבה אנחנו מונחים עכשיו "אהיה אשר אהיה... שלחני אליכם", מי שהיה עמכם בצרה הזו, יהיה עמכם בכל צרה, אז בכל צרה שלא תבוא על כנסת ישראל כולה, או כל צרה שבאה לאדם הפרטי, מה הוא צריך לזכור? "אהיה אשר אהיה... שלחני אליכם", תזכור שכמו שהיית במצרים מה הנבואה אמרה? ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה, האם מישהו סבר שלאחר מאתיים ועשר שנה, הוא יצא ממצרים? לא. הרי יש נבואה מפורשת שרק לאחר ארבע מאות שנה תהיה הגאולה, אבל הקב"ה ברחמי הרבים דילג על הקץ וגאל את ישראל לאחר מאתיים ועשר שנה, דילג על קץ 190 שנה וגאל אותם לאחר 210 שנה, זו יציאה שאף אחד לא חשב שהיא תהיה, כמו שבאותה גלות, הייתה יצאה לא ממקום שהאדם חשב, לא בזמן שהוא חשב, כך גם הגאולה שכל אחד מצפה לה, הן הגאולה הכללית של כל הכנסת ישראל והן הגאולה הפרטית של כל אדם במצבו הוא, הגאולה באה מאותו מקום שהוא לא חושב איך היא תבוא, אם הוא חושב איך היא תבוא, או אם הוא יכול לצייר לעצמו בדיוק איך תהיה הגאולה, זה לא הגאולה שמושרשת ביציאת מצריים, הגאולה שמושרשת ביציאת מצריים זו גאולה שהאדם לא יודע מהיכן תבוא הישועה, לא יודע מהיכן יבוא הפתרון, ומשם, מאותו מקום של אמונה פשוטה מגיע הפתרון לקשיים שהאדם מונח בהם.

"דיבוננו של עולם, רק תוציא אותי מהצרה הזאת..."

הגמרא אומרת בקידושין (לג.) שהאמוראים היו קמים לכבד אפילו זקן גוי, מדוע? "כמה הרפתקי עדו עלייהו", כמה ניסיונות, כמה קשיים עברו עליו, והוא ניצול מהם ויצא מהם ולכן צריך לכבד אפילו זקן גוי, מחמת שכנראה האמונה שלו התחדדה מכוח כל המצבים שהוא עבר בחיים. כאשר האדם עובר את החיים עוד ועוד, אז הוא רואה עוד ניסיון ועוד ניסיון, עוד קושי ועוד קושי, אין אדם שעובר חיים שכולם חלקים וכולם סדורים, אלא שעל דרך כלל כאשר אדם נמצא בנקודת הקושי הנוכחית, נראה לו שזה הקושי של החיים, אחד שהוא במצב של חובות, נראה לו שהבעיה הכי קשה בחיים זה החובות, אחד שרח"ל חולה במחלה קשה, נראה לו שהבעיה הכי קשה בחיים זה המחלה הזאת, בחור נמצא בגיל השידוכים, מחפש שידוך וזה מתמהמה בכל יום אחכה לו שיבוא..., נראה לו שזו הבעיה, אני רק אפתור את זה והכל יסתדר, אין שום בעיה אחרת ואם כן יש בעיות אחרות הם מאוד קטנות וחלשות וצריך לפתור את הבעיה הזו.

מה קורה אחרי שהוא פותר את הבעיה זו? כמובן שזה לא הוא פותר אלא הקב"ה פתר לו, הוא מתחתן בשעה טובה, נולד ילד, לאחר מכן שני ילדים, מחר מגיע ניסיון חדש, פעם עם ילד אחד, פעם עם סיפור אחר, מקרה אחר, ואז הוא אומר לקב"ה, רק מהמקרה הזה תוציא אותי, אבל אחרי זה בע"ה החיים ימשיכו.

T . לחץ וסבלנות בחיים

לפני כמה שנים, כמה ימים לפני פסח, אני חוזר הביתה, הבן שלי חוזר ממגרש המשחקים למטה, נסע עם אופניים, ילדים ברוך ה' נוסעים עם אופניים, הוא מספר שהוא קיבל מכה בצד הגוף, בסדר, קורה שנופלים, לא מדובר בתאונה ב"ה, לא קרה שום דבר, רק נפילה מאופניים, אז אני אומר לו תנוח קצת, אולי תשתה קצת מים קרים, ראיתי שהוא בוכה, הוא היה בערך בן שבע, אמרתי לו בוא אני אתן לך ממתק, תירגע ותשכב במיטה, מה אני יכול לעשות? לקחת את המכה אני לא יכול. הוא שוכב במיטה, אני נותן לו את הממתק, אחרי דקה או שתיים הוא מתחיל להקיא, אז הבנתי שאם הוא מתחיל להקיא, זה לא סימן כל כך טוב ואז הוא מתחיל גם להקיא דם, התקשרתי ואמרו לי לקחת אותו לטיפול נמרץ בבית החולים, נסענו לבית החולים, חשבתי לעצמי אולי משהו קטן זו בפנים, יעשו בדיקות ובטח יתברר שהכל בסדר, מגיעים לבית החולים, הם בודקים, הם אומרים שנראה להם שהכל בסדר, לא מצליחים לגלות מה הבעיה, אבל אחרי כזו תופעה אי אפשר לשחרר את הילד וצריך מעקב, זה היה יום חמישי, השאירו אותו למעקב, אני התארחתי עם כמה ילדים במרחק מסויים מבית החולים ואשתי נשארה שם בשבת, סיכמנו שבשבת בבוקר אני אבוא לראות מה קורה, לבקר, להחליף אותה, סה"כ אמרו שנראה להם שהכל בסדר ורק צריך מעקב.

אני מגיע בשבת בבוקר, עולה למחלקה, מגיע למיטה ורואה שהמיטה ריקה, אמרתי לעצמי, כנראה הוא הרגיש טוב אז אולי הלך לשחק קצת, להסתובב, מה כבר יש לילד לעשות במיטה? אני ניגש לדלפק ושואל איפה הוא? מה קורה?, שאלו אותי בתמיהה, אתה לא יודע מה קורה??, שאלתי מה קורה?, ענו שלי שהוא צריך לצאת עכשיו מחדר ניתוח, שאלתי בתמיהה מה??, ענו לי שכן, בחדר הניתוח למטה. אני הולך לכיוון ורואה שהם באים לקראתי ובאמת יצאו מחדר הניתוח, אני שואל את אשתי מה קרה כאן? היא עונה שהגיע הפרופסור בבוקר מוקדם, בדק אותו ואמר לאשתי, אם תוך חצי שעה אין כאן ניתוח, חס וחלילה ספק חי ספק ההפך רח"ל, נהיה חור קטן מאוד במעיים, ממילא הפסולת שבמעיים התחילה להתפשט למערכת הדם ואם לא יעצרו את זה במקום ויעשו חיטוי, זו סכנה. היא אמרה אני לא מסוגלת להחליט, עכשיו שבת קודש, בעלי לא כאן, את מי אני יכולה לשאול, איזה רב, את מי לשאול?? אמר לה הפרופסור, אני לא יודע, אם את לא רוצה תחממי שאת מוותרת על הניתוח ותיקחי את האחריות עלייך, תחליטי תוך חצי שעה מה את רוצה לעשות, החליטה שכן.

היה כמה ימים לפני פסח, אחרי שעבר כזה ניתוח, הגיע הרופא שאלתי אותו, מה היה עם הניתוח? הוא ענה שאי אפשר לדעת אם זה הצליח וצריך לחכות, שאלתי ואם זה לא הצליח?, אז הוא אמר שצריך לעשות שוב, שאלתי האם אתם בטוחים שזו הבעיה שעליהם עליה? הוא ענה, תראה, זו בוודאי בעיה, אולי הוא קיבל עוד מכות, אנחנו לא יודעים וצריך להמתין.

מגיע ליל הסדר, איפה אני עושה ליל הסדר? אני נמצא בבית החולים עם הילד, יושב כבן חורין על כיסא קטן, מביא לעצמי קצת מצות, קצת אוכל, בית החולים בקושי מסכים להכניס אוכל בפסח, יושב שם ועושה ליל הסדר. הרי אנחנו כבני חורין... אמרתי לעצמי, איזה מן ליל הסדר זה!! אני יושב בבית חולים, הילד חולה, הוא לא יכול לדבר ומחובר למכשירים, זה ליל הסדר? איך אני מרגיש כאן בן חורין? הרגשתי בנפש רבש"ע רק תוציא אותי מכאן, זהו!, לא מסוגל להיות כאן! להרגיש כאן בן חורין בבית חולים!! זה לא שהאישה ילדה בלי עין הרע שבאים בשמחה לבית חולים, כאן אדם נמצא במקום שהוא לא יודע מה קורה, אף פעם לא נעים להגיע לשם, אף פעם זה לא נחמד לכל מי שקצת מכיר את המקומות האלה, אבל לעשות שם ליל הסדר, במחשבה הכי רחוקה בחיים שלי, בבית חולים?? בטיפול נמרץ?? שם לערוך סדר?? דרך אגב, היה שם גם ערבי והוא צילם את זה, מאוד עניין אותו.

אמרתי רבש"ע רק תוציא אותי מהצרה הזאת, לא יכול, לא מסוגל לשבת כאן, זה מאוד קשה! אחרי קצת יותר ישוב הדעת, אמרתי לעצמי האם זו הצרה הראשונה שהיית בה בחיים? אף פעם לא היה לך שום קושי? עברת עוד דברים בחיים... מה קרה איתם?

כשהייתי בחור, יש לי אחות מבוגרת ממני שהתעכבה בשידוכים, עוד שנה ועוד שנה ועוד שנה זה לוקח זמן. בשלב מסויים אמרתי לעצמי מה יהיה? מה יהיה? הסתכלתי על כמה בחורים מבוגרים בישיבה שלאט לאט כל אחד מהם התארס, אמרתי לעצמי, הנה אתה רואה בסוף כולם מתארסים, גם היא תתארס, אבל עברה עוד שנה ועוד שנה ואז אמרתי לעצמי, כולם מתארסים אבל חוץ ממנה, היא לא מתארסת, יום אחר הציעו איזה שידוך, וכמעט שנגמר השידוך,

בסוף הבחור הלך להתייעץ עם המשגיח של הישיבה, הוא אמר שזה נראה לו שידוך טוב אבל, טיפה לא מתאים ואם יהיה משהו יותר טוב עדיף.

אמרתי לעצמי, כמה אני צריך לסלוח למשגיח הזה, עכשיו שוב אחותי נשארה בלי שידוך, נגרר ונגרר, בשלב מסוים אמרתי לעצמי, לכולם יש ישועה, כן אני לא רואה ישועה... ברוך ה' היא התחתנה, גרה בארה"ב, יש לה ילדים ברוך ה', מה שהיה נראה באותו מעשה מקום ללא מוצא ולא רואים איך יוצאים ממנו, כשהקב"ה רצה הציעו את השידוך המתאים, הבחור המתאים הגיע, היא התחתנה, יש לה ילדים כן ירבו בע"ה.

נחזור לסיפור הבית חולים, כאשר הייתי שם אמרתי לעצמי, מהצרה הזאת שהייתה עם העיכוב בשידוכים יצאנו בסוף או לא? באותו רגע היה נראה לי שאי אפשר לצאת מהצרה הזו, ישבתי שם בביה"ח ואמרתי לעצמי אם עכשיו חלילה הניתוח לא הצליח מה אעשה? צריך לעשות השתלות, אולי ליסוע לבוסטון? לא יודע כבר מה יכול להיות לאן אפשר להגיע עם זה? שתי מטות לידנו שכב תינוק קטן, בן כמה שבועות, ניגש אליי האבא של התינוק, ואני רואה שאני מכיר אותו ואמר לי חג שמח, קשה לומר חג שמח, אבל שיהיה חג שמח, אני שואל אותו מה אתה עושה כאן? הוא עונה שהתינוק באשפוז, נולד עם מום בלב ויש לו עוד כמה בעיות, עכשיו הוא נמצא כאן בשביל טיפול קטן אך בעוד שבוע הוא לוקח אותו לביה"ח אחר לעשות ניתוח, והוא ביקש ממני אם אוכל לשיר משהו ליד המיטה שלו כדי שהנשמה תרגיש משהו, כיוון שהוא לא יכול להישאר פה, כי אחרי הניתוח הוא יצטרך לשהות איתו 10 ימים בביה"ח והוא מעדיף לעשות ליל סדר בבית.

יש לו משפחה גדולה והתינוק הזה נולד בעל מום קשה, שאלתי אותו: איך אתה מקבל את מה שעובר עלייך? אמר לי אם זה מה שהקב"ה רוצה לשלוח לי, הוא יתן לי את הכוחות לעמוד בזה ואני אתמודד. משפטים כאלה קל מאוד לומר לרגע אבל ברגע שאדם נמשך יותר ונמשך יותר לנקודת הבעיה, לאיפה הוא מגיע ברוב המקרים? לנקודה של שבר. איפה נקודת השבר? היא נמצאת בנקודת הייאוש, כאשר אדם מתייאש לצאת מנקודת הקושי שלו, שם הוא נשבר. כל זמן שהאדם לא התייאש, אלא יש לו תקווה לצאת מהמצב, התקווה נותנת לו קיום, כשאין לו תקווה לצאת מהמצב אז הוא נשבר.

כאשר לא רואים את סוף המסע, מהיכן התקווה?

איזה אדם יש לו תקווה ואיזה אדם אין לו תקווה? אנחנו נמצאים בגלות בסביבות אלפיים שנה, האם איבדנו את התקווה לצאת מהגלות או לא? אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואע"פ שיתמהמה עם כל זה אחכה לו, מי שלא רק אומר את זה אלא גם מרגיש את זה, אז הוא לא מתייאש! הגלות ארוכה מאוד, אבל האם יש ייאוש למי שמאמין באמת? לא!

כמו שזה נאמר על הגלות הכללית של הכנסת ישראל, כך גם בגלות הפרטית של כל נפש ונפש בקשיים שיש לכל אדם ואדם, אם האדם זוכר את יציאת מצרים, את הקושי שבו הוא וכנסת ישראל היו מונחים, איך המצב היה נראה שלא היו יכולים להיגאל שהגיעו ל'נ' שערי טומאה אם היו מתעכבים שם עוד מעט היו נכנסים לעומק שער ה'נ' שלא היו יכולים לצאת והקב"ה גאל אותם.

מאותו מקום האדם מגלה תקווה בכל מצבי החיים של עצמו שכל מצב קשה שהוא נמצא בו, הקב"ה יוציא אותו ממנו, כל מצב קשה יותר או פחות קשה, יש את התקווה לצאת! לאן לצאת? כאשר בני ישראל רוצים לצאת ממצרים, פרעה שואל את משה רבנו, מה אתם הולכים לעשות? לאן אתם הולכים? "ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה" (שמות י' כו') עם ישראל יצא מהגלות, לאיפה הוא הולך? הולך במדבר 40 שנה! לאחר שיצאו מהגלות, זה לא שהם נחו לפני כן שגם זה קשה מאוד, הם הולכים 40 שנה במדבר לאחור גלות מצרים! יוצא מגלות למקום של מדבר, מב' מסעות נסעו בני ישראל ויסעו...ויחננו...ויסעו...ויחננו, כאשר הענן מראה להם ליסוע, נוסעים, כאשר הענן מראה להם לנוח הם נחים, נחשוב לרגע, אדם קם בבוקר, פתאום הענן מתרומם, זזים, פתאום הענן מראה להם לשבת, 40 שנה ככה הולכים, הם לא יודעים בכל יום איפה יהיו מחר, אדם נולד בגלות, יוצא למדבר, מקבל את התורה, הולך 40 שנה במדבר, וגם שם הוא לא יודע כל יום איפה הוא ישן היום בלילה, אם ה' יורה להם דרך הענן להמשיך במסעם הם ימשיכו, אם ה' יורה להם לנוח במקומם הם ינוחו, הם יודעים איפה השלב הבא של החיים? לא!

1 . לחץ וסבלנות בחיים

איך אפשר לעבור את זה? נצייר לעצמינו שהיינו במקומם, איך היינו מתמודדים עם זה? אז מה נאמר, כן, הם באמת סבלו, אבל חס ושלום לומר שהם היו אנשים קשיי יום! אז מה כן היה שם?

מב' מסעות החיים והכוח לעבור אותם

מאיפה המקור הפנימי בתוך נפש האדם שיש לו כוח להתמודד עם המב' מסעות שלו, עם כל תהפוכות החיים שהוא עובר? כל אחד מאיתנו עובר הרבה דברים.

כשאני באתי לגור בדירה האחרונה שאני גר בה, לא עברתי הרבה, רק 3, אז אחד מהשכנים הגיע ושאל מה שלומך? מה קורה, איפה גרתם קודם?, שאלתי מה איתו? הוא ענה שברוך ה' הוא עוד לא הגיע למב' אבל זו הדירה ה 12...

הייתה לי שכנה מבוגרת, גרה בשכירות, הייתה אלמנה כבר הרבה שנים, הבן שלה היה גר בסמיכות אליה, הוא רצה לעבור דירה, ואימו הייתה גרה לידו כיוון שהוא היה גר שם, אז הוא שכר לה דירה לידו במקום החדש שתהיה סמוכה אליו, לדאוג לה. בנסיבות מסוימות הוא היה שוב צריך לעבור דירה לעיר אחרת, אז גם האימא ארזה את חפציה ועברה דירה, היא כבר עברה הרבה דירות בחייה, ושוב אחרי תקופה מסוימת הבן חזר בחזרה לעירו והחזיר אותה גם כן. היא עוברת מדירה לדירה. יום אחד היא קיבצה את הבנים שלה ואמרה להם "אני כבר אישה מבוגרת, עברתי בחיים שלי הרבה דירות, אני מבקשת מכם תקנו לי כאן דירה וזו תהיה הדירה האחרונה שאני גרה בה", עשו איפה משפחתית ואמרו שזו צוואתה של אימא ויש כאן כיבוד אם, היה לכל אחד סכום לתת, אבל זה לא הספיק, לקחו כל אחד הלוואה מהבנק בערך מאה אלף שקל כל אחד ועוד התוספת מהאימא מהדירה הקטנה שלה וקנו לה דירה. בשעה טובה נכנסה לדירה, בערך שבוע לאחר הכניסה לדירה היא הרגישה לא טוב, עשו בדיקות, גילו לה את המחלה, תוך שנה היא נפטרה. הגעתי לנחם, הילדים אומרים לי "כל החיים היא התגלגלה ממקום למקום, עד שהיא הגיעה למקום ששייך לה, קיבלה מחלה והלכה מכאן" ביקשה שיהיה לה דירה אחת שלה בסוף ימיה שתוכל לגור שם במקום שתעבור ממקום למקום בעל כורחה, הילדים קנו במסירות נפש, כיבוד אם מופלג, נכנסה לדירה, לא עבר חודש, קיבלה מחלה והסתלקה.

עם ישראל עבר מב' מסעות "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיהו ב', ב'), מאיפה המקום בנפש לעבור את זה? רבותינו אומרים על מה דוד המלך אמר שאדם צריך להיות בבחינת "כגמל עלי אמו" (תהילים קלא', ב'), כאשר הילד נמצא על אימו והאימא הולכת ממקום למקום, האם הילד מרגיש שהוא הלך ממקום למקום? או שמצידו הוא נשאר באותו מקום? מצידו המקום האחד שיש הוא בידיים של האמא והיא הולכת ממקום למקום אבל הוא נשאר בידיים שלה. כל אחד מאיתנו מתנועע, מי יותר ומי פחות, אבל השאלה היא האם יש לנו מקור פנימי אחר של יציבות שנותנת לאדם אפשרות להתקיים. האפשרות היחידה שהאדם יכול לעבור את כל מסעות החיים, את כל הקושי של החיים, זה אם יש לו מכנגד יציבות אחרת, אם יש דבר שהאדם מחובר אליו שהוא יכול לעבור את כל רעידות האדמה שיש בחיים, אזי באמת הוא יכול לעבור את החיים, אבל אם אין לו את הדבר הזה, כל אחד מאתנו הרי עובר רעידות אדמה מהם גדולות ומהם קטנות, אבל החיים שלנו מלאים ברעידות אדמה, מה נותן לאדם את היציבות בחיים, שהוא יוכל להתקיים? איזה דבר נותן לאדם את הכוח שאיתו הוא יכול לעבור את מסעות החיים? חיבור פנימי יציב נותן לאדם כוח להתמודד עם תנודות חיצוניות. אם הנפש של האדם לא יציבה, לא מחוברת, לא מקושרת, אז כל תנודה שיש לו, באה רוח ועוקרתו, אבל אם יש לאדם יציבות בנפש שלו, אפילו אם הוא עובר עוד תנודה ועוד תנודה, יש לו מקום שהוא יכול להתקיים בו.

איפה המקום של היציבות, שמכוחו אנחנו יכולים להיות מובטחים, שעל אף התנודות שכל אחד מאיתנו עבר, עובר ויעבור אפילו הכי הוא יהיה יציב? יש בני אדם שמחמת שאין להם את אותה יציבות פנימית, כל תקופה משנים דרך, יום אחד האדם הוא כך ולמחרת אחרת וכן על זה הדרך, יש אנשים שאני פוגש אותם, כל תקופה הם שינו את הלבוש, אם שינו את המראה, כל פעם נראים משהו אחר, פעם נראה כך ופעם נראה אחרת, פעם פגשתי כזה בן אדם, שאלתי אותו, תגיד לי "עכשיו איפה שאתה נמצא זה טוב?" הוא עונה "ברוך השם מצויין", שאלתי "אתה תצא מכאן?", הוא ענה "חס ושלום, אף פעם, זה מקום בדיוק למה שאני צריך" שאלתי, "אז למה יצאת מסדר החיים הקודם שלך?" הוא ענה "תראה, זה לא התאים לי" שאלתי "ודאי שמה שלא מתאים צריך לעזוב, רק תגיד לי, כשהיית שם בהתחלה גם חשבת שזה מתאים לך?" הוא ענה "כן, אבל לאט לאט הכרתי שזה לא מתאים לי" שאלתי, "אז למה עכשיו אתה בטוח שאיפה שאתה נמצא זה

ז . לחץ וסבלנות בחיים

מתאים, אולי בעוד תקופה יתברר לך שגם זה לא מתאים?" הוא ענה "תראה, יכול להיות, אם כן אני אעזוב הלאה" שאלתי "נו ו... מה יקרה הלאה?" הוא עונה לי "זה החיים, בחיים האדם מחפש ומחפש ועובר ועובר, אולי בסוף ימצא משהו..."

יש אנשים שכל החיים שלהם הם בתהליך של חיפוש. זה טוב או לא? הרי אם יעמוד על עומדו, הוא לא יתקדם, ואם תמיד יחפש אז לא תהיה לו יציבות בחיים, אלו שאלות מאוד עמוקות בנפש האדם, התשובות על השאלות האלה, זה תשובות שבהם תלויה בעצם כל החיות של האדם, אדם שלא מחפש ולא רוצה להשתנות, אז הוא מת מהלך על שתיים, הוא לא רוצה להשתנות. מאידך, אדם שרוצה להשתנות, והוא כל הזמן משתנה ומשתנה, אז איפה היציבות שיש לו?

איפה אדם יונק את המקום שהחיים שלו הם יציבים? יש אדם שמחמת שהוא נולד בסוג בית מסוים, במקום מסוים, אני מכיר אדם, נולד ברחוב הזה, התחתן עם אישה מהרחוב הזה, קנו דירה ברחוב הזה, הוא אמר לי שבית קברות עוד אין לו רישיון לפתוח שם... אם אדם לא רוצה להשתנות הוא בוודאי לא יוכל לצמוח, אבל אם הוא רוצה להשתנות, אז הוא כל הזמן ישתנה, אז איפה תהיה נקודת היציבות שלו?

אנחנו נמצאים במצב של חיים, כמו שנאמר אצל קין (בראשית ד' יב') " ... נע ונד תהיה בארץ" מהכא להתם מהתם להכא, אדם כל הזמן מחפש, יש כאלה למשל שמחפשים מקום מגורים, מנסים, שוכר דירה כל פעם לשנה, וכמובן, הוא לא יבנה את כל הארונות וירכיב את כל החפצים ויחבר את המנורות כי זה לניסיון, לאחר שנה הוא לא מרוצה, אז הוא עובר לעוד מקום ועוד מקום, פגשתי פעם יהודי כזה, הוא אמר לי "קנינו עכשיו דירה ברחובות" שאלתי אותו "למה קנית דירה ברחובות?" אז הוא אומר "תראה, כאן איפה שאנחנו גרנו, לא מתאקלם כל כך, אני לא מרגיש שהחברה מגובשת, שנעים לחיות כאן, אז אני מחפש מקום אחר." שאלתי אותו "כמה מקומות כבר עברת?", דרך אגב, הוא לא היה שוכר בכל מקום, אלא היה מוכר וקונה בכל מקום. "אז הוא אומר שזה המקום השביעי." שאלתי אותו בכל הששה מקומות מצאת חברה מגובשת, מסודרת, אוהבת ומקרבת? הוא עונה לי "לא, לכן אני ממשיך לחפש". אמרתי לו "אני ערב לך שלא תמצא! אתה מחפש את מה שלא קיים, אתה יודע איפה תמצא את זה? בנשמות בגן עדן יהיה מקום כזה כמו שאתה מחפש."

כל אדם, ודאי שהוא רוצה שיהיה לו נוח, שיהיה לו טוב, שהחיים יסתדרו, שיהיה נעים מסביב, בפנים, בחוץ, והכל יהיה מסודר. אבל זה לא העולם הזה, זה לא קיים כאן, אין כאן כאלה חיים. כאן יש יציבות פנימית, היציבות החיצונית הולכת ומשתנה, מי שיש לו יציבות פנימית, אז גם כאשר הוא נמצא במקום שלא ממש מתאים לו, ואין מקום שממש מתאים בדיוק לאף אחד, אבל החיים שלו פנימה הם יציבים, הם מחוברים, אז מכאן ואילך הוא יכול להתקיים בתנודות שעוברות עליו, מהי היציבות? היציבות היא העומק הפנימי שאדם מחובר באמת לקב"ה ולתורה, יש אנשים שנמצאים במקום של תורה, אז הם הולכים לחפש מקום שמחפשים את הקב"ה, הולכים למקום שמחפשים את הקב"ה, פתאום הם רואים שאין שם תורה, אז הולכים לעוד מקום.

גבעת הצעקה

מישהו אמר לי לא מזמן שבהרי יהודה יש מקום שנקרא "גבעת הצעקה", מה עושים שם? צועקים! אנשים מרגישים שהנפש כמהה, משתוקקת לפרוץ גבולות, להרגיש שחרור, לחפש את הקב"ה באמת, אז הם הולכים בלילה בשעה מאוד מאוד מאוחרת, שרים ורוקדים, ובסוף הלילה כולם צועקים בצעקות נוראיות מעומק הלב 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד!' האם זה דבר נכון או לא נכון? זה טוב או לא טוב?

מישהו מהשומעים: טוב להם...

הרב: חושבים שטוב להם! מה לא טוב?

מישהו מהשומעים: שלא קמים לתפילה בבוקר.

הרב: יארגנו שם נץ בסוף הלילה!

מישהו מהשומעים: אפשר לעשות את זה לא בגבעה.

ח . לחץ וסבלנות בחיים

הרב: מה שאתה אומר זה בוודאי אמת, אבל הם אומרים שעל ידי שכל הלבבות מתאגדים וצועקים ביחד, זה פותח את הלב, עומק הנשמה, זו טענה נכונה, אז מה לא נכון?

מישהו מהשומעים: שעושים את זה עיקר.

הרב: הם עושים את זה אחת לכמה זמן.

האם כשפוגשים את אנשים הללו, אנחנו רואים חיים יציבים?

משהו מהשומעים: לא.

הרב: למה לא? מה לא יציב בכל הסיפור הזה? למה האנשים הללו לא מגלים יציבות יתר? אולי הם מגלים תחושות מאוד עמוקות, הרגשות מאוד נעלות שבחלקם הם נכונות! אבל מה לא נכון? **אין בנין!!**

אני לא מדבר על אדם פלוני ראובן שמעון או לוי, אני מדבר על התפיסה כתפיסה, אם המדריגה של השכל שלהם בתורה היא מקביל למדריגה של הלב שלהם בתורה, הם היו כנראה אחד מגדולי הדור, אם מכזה עומק של צעקה היו מגיעים לכזה עומק נורא בתורה הקדושה והיו מחברים את זה ביחד, אדרבה!!

תינוק, שכל אין לו אבל לצעוק הוא יודע טוב, כשהוא צועק אבא או אמא, הוא באמת מתכוון, אבל מה הוא נשאר? נשאר תינוק זו צעקה מעומק הלב? בטח! הוא באמת צועק אמא? הוא באמת צועק אמא! הוא אוהב אותה באמת? באמת! אבל מה חסר? הוא נשאר תינוק!

נח היציבות - מוח ולב מאוזנים

בכדי שלאדם יהיה יציבות, הוא צריך שהמוח שלו והלב שלו יהיו במדריגה אחת, מי שהוא תלמיד חכם אמיתי, שקוע בתורה, מעיין בתורה הקדושה כל ימיו והנפש שלו באמת רוצה לצעוק מעומק הלב שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, ברוך ה' זה טוב מאוד ומצויין! ודאי שכל דבר צריך להיות במסגרת אנושית ונורמלית ולא משונה, אבל המקום של הצעקה שצועק שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, זה מראה שנשמה של הישראל שבו באמת צועקת אחד, אבל אם הלב שלו באמת צועק מאוד מאוד, אבל השכל שלו רחוק מאוד מאוד, הוא לא חי בצורה נכונה. פגשתי פעם כזה בן אדם ושאלתי אותו, תגיד לי, כמה תורה אתה לומד? אז הוא אומר לי "תדע לך כל פעם שמגיע שבת ואני יושב בשולחן שבת מול הארון ספרים, אני מרגיש כזה רצון עז לדעת את כל הארון ספרים!" שאלתי אותו "נו ולמעשה?", הוא אומר לי "אתה לא יכול לתאר את הכיסופים! כיסופים נוראיים!", אמרתי לו "ואחרי הכיסופים, נגמר סעודת שבת, אז מה אתה עושה? בטח פותח את הספר ולא סוגר עד אור הבוקר!" הוא אומר לי "לא, הכיסופים מתחזקים, זה עוד יצא יום אחד לפועל בעזרת השם" אמן כי יהי רצון! אבל התורה הפכה גם לכיסופים, גם לרצונות...

העיין בתורה מזין את מדריגת המוח

אם יש לאדם קביעות, יסודיות, העמקה קבועה, הוא לומד, הוא קבוע, הוא מחובר לתורה הקדושה, הוא מעיין בה בתמידיות, הוא חי את זה, הוא נושם את זה, המוח שלו בנוי, המחשבה שלו שקועה, החיים שלו יציבים בעיניו של התורה הקדושה, אם הוא יפעיל את הלב שלו, לאט לאט ישווה אותו למקום המחשבה שלו, אז כאשר עוברים עליו הרבה הרבה תנודות, כל אחד לפי תנודות החיים שלו, יש לו את הקרקע היציבה של החיים שלו, יש לו את הקרקע היציבה שבה הוא יכול להחזיק מעמד ולאיפה שהוא יתגלגל, התורה מונחת בקרן זוית והוא יכול לשבת וללמוד, פעם ביותר קלות ופעם ביותר קושי, פעם עם חברותא יותר מתאים ופעם עם חברותא פחות מתאים, פעם במסגרת יותר מתאימה ופעם במסגרת פחות מתאימה, אבל המסגרת של החיים שלו, היא יציבה, הוא קבועה, היא בר קיימא, היא דבר שאמור להמשיך עד יום המוות ולאחר מכן גם כן בעולם העליון הוא יעלה לשם וימשיך לעסוק בתורה הקדושה.

מתי אדם מרגיש חוסר יציבות? אדם שאין לו תורה הוא לא יציב, אז מה קורה עם החיים שלו? השאלות העיקריות של החיים שלו הם: עם מי אני מתחנן? איפה אני אגור? איך אני אסתדר בפרנסה? בודאי שכל השאלות האלה, הן שאלות

ב . לחץ וסבלנות בחיים

חשובות מאוד שאין לזלזל באחת מהם כהוא זה ומי שמזלזל בהם אז הוא מתנתק מהמציאות, אבל הם שאלות שאדם יכול לשאול אותם בצורה נכונה, רק לאחר שנפש שלו יציבה.

כמה אנשים יש להם בעיות בשלום בית? מהסיבה הפשוטה, כי אין להם יציבות בחיים של עצמם, פעם הגיע אליי בן אדם ואמר לי "תראה, יש לי בעיות בשלום בית" שאלתי מה הבעיות? הוא אמר לי "אשתי מתלוננת הרבה שפעם הבית מתנהל ככה ופעם הבית מתנהל אחרת, והיא לא מסוגלת יותר" שאלתי אותו "ומה אתה חושב?" אז הוא אומר לי "תראה, אני אבל אני רוצה להתקדם אז מה אני אעשה?" הוא יום אחד חזר הביתה בבוקר ואמר אני ברסלב, אחרי כמה חודשים הוא חוזר הביתה ואומר לא! בעצם אני בעלז, אחרי זה הוא מבקש ממנה לפי זה תשני את הלבוש, לפי זה נשנה את מקום המגורים, לפי זה נסדר את הכל... היא לא מסוגלת להחזיק! מה הטעות של אותו אדם? אם כל החיים שלו היו יציבים לחלוטין, אם המערכת של החיים שלו היתה יציבה, הבית שלו היה מושגת על תורה, מושגת על יציבות, גם אם הוא היה עובר איזו נקודת שינוי בחיים, זה לא משנה את כל החיים, עד שהוא ישנה את הנקודה החיצונית, זה יכול לקחת כמה שנים הרבה, עד שהוא יחליט אם זה מה שהוא רוצה, אבל אם אין לו יציבות פנימית, אז מה מעצב אותו? החיצונית! אין לו יותר מזה כלום.

היה בחור בישיבה שאני למדתי שהיה גר צדק, יום אחד הוא התארס בשעה טובה, לא היה לו כסף כמובן, אין לו אבא, אין לו אמא, אין לו קרוב וגואל, אז חיפשו מי שיכול לעזור לו למצוא מקור בכדי לסדר כל מה שצריך, אספו קצת כסף ואז רצו ללכת איתו לקנות לו חליפה וכובע, אז הוא ביקש שהוא רוצה לקנות לחתונה ספודיק, כובע שחובשים אותו חסידי גור, עשוי משערות באופן גבוה, שאלתי אותו למה הוא רוצה דוקא את הכובע הזה? אז הוא אומר לי "אני אגיד לך את האמת, אני הייתי גר ברוסיה, יום אחד הגיעו כמה חסידי גור לשם להתארח, בשבת כאשר הם יצאו לרחובות, אני ראיתי אותם עם הכובע הזה ואז אמרתי לעצמי, אני רוצה להיות יהודי, לכן התגיירתי". הוא התגייר כי הוא ראה כובע יפה, בא לבית דין לגירות, קיבל על עצמו עול תורה ועול מצוות ואמר לי "הסיבה האמיתית שאני התגיירתי, כי ראיתי כובע יפה וזה היה נראה לי משהו מושך מאוד, עכשיו אני מתחתן, אני רוצה להתלבש ככה", אדם יכול לקבל על עצמו עול תורה ועול מצוות, לעקור ממדינה, לעזוב אב ואם ומשפחה, כי הכובע היה נראה לו מושך מאוד. בשביל זה הוא התגייר!

אפילו אם אדם לא מתגייר בשביל זה, אבל אם אדם מזהה את עצמו עם כל הדברים האלה, לא יכול להיות שיהיה לו חיים יציבים, הוא לא יכול להתקיים כך, הוא לא יכול להמשיך לחיות כך.

"...אין עוד נביא ולא אתנו ידע עד מה" (תהילים עד' ט')

יש יציבות אחת שיכולה להחזיק את האדם בכל המצבים, אין אחד מאיתנו שיכול לדעת לאיפה הוא יתגלגל בחיים! תאמינו לי שכשהייתי בחור לא חשבתי במחשבה הרחוקה שפעם כף רגלי תדרוך כאן בארה"ב, השבוע שמסרתי שיעור ניגש אליי אחד מהאברכים לאחר השיעור, ואמר לי אתה למדת בישיבה פלונית? קוראים לך כך? עניתי לו כן, ומי אתה? אז הוא הוא אומר לי אני פלוני אלמוני, שאלתי אותו ומה אתה עושה כאן? איך התגלגלת לכאן? בחור ישראלי התגלגל לכאן איכשהו, האם בשעה שהוא התחתן הוא חשב באמת שהוא יגור כאן? או בשעה שהיה בחור הוא חשב שהוא יבוא לגור כאן? מישהו באמת יודע איפה הוא יגור? מישהו באמת יודע איפה החיים שלו יתגלגלו? יש לנו נביא צמוד שאומר לנו מה יעבור עלינו בכל שלב משלבי החיים ונדע מה יקרה? אף אחד אין לו את זה! אז מה יחזיק אותנו לאורך כל החיים כולם? חייב שיהיה לאדם כוח של חיבור מתמיד, שהוא היציבות של החיים שלו.

המהר"ם שפירא מלובלין תיקן ללמוד דף היומי שמקובל בהרבה מאוד בתפוצות ישראל, כל יום לומדים דף, סיפר לי מישהו לא מזמן שהיה צריך לעזוב את ביתו ליסוע לארץ מרחקים, כאשר הוא נמצא בביתו, יש לו שיעור קבוע, הוא לומד את הדף היומי שלו, הוא נסע לארץ זרה ונכריה, הוא נכנס שם לבית המדרש ושם לומדים בדיוק את אותו הדף, אז הוא אמר "הרגשתי בבית!" למה הוא הרגיש בבית? בדיוק איפה שהוא אוהב בבית, כאן גם אוהבים באותו דף, כי הרי בכל העולם זה אותו דף, אז הוא מרגיש שהוא נמצא באותו מקום.

אדם באמת שיש לו גמרא ביד, שיש לו באמת לימוד אמיתי ביד שהוא מחובר באמת ללימוד התורה הקדושה, אני באתי עכשיו מארץ ישראל, מסכת ברכות בארץ ישראל שונה ממסכת ברכות כאן? זו אותה גמרא! אותו עמוד שבו אני אוהב, באותה שורה, אני יכול להמשיך גם כאן, נכון שפעם יותר נוח ופעם פחות נוח, אבל בדיוק באותה נקודה שאני נמצא שם

1 . לחץ וסבלנות בחיים

אני יכול גם להיות כאן, וגם אם נלך למקום שלישי ורביעי, אותו דבר, אבל לעומת זאת אדם שקשור לחברה, לסביבה, למנהגים לאופי החיים שנמצא מסביב, הוא מגיע ממקום מסוים ששם הסגנון הוא שונה, האווירה שונה, מגיע לארץ אחרת, ששם המנהגים בחלקם שונים, הדברים משתנים, אם יש לו את אותה נקודה פנימית שהוא מחובר אליה תמיד, הנקודה הזאת נותנת לו יציבות, נותנת לו קיום, נותנת לו אפשרות לעבור את כל השלבים שהוא אפילו לא יודע עוד מה הוא יעבור.

"...אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם" (שמות ג' יד') "א"ל הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל אני הייתי עמכם בשעבוד זה ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכותי" (ברכות ט:), אבל מה ייתן לעם ישראל את האפשרות להתקיים? כשיעקב אבינו ע"ה יורד למצרים, מה הדבר הראשון שהוא עושה? שולח לפניו את יהודה גשנה לתקן לו בית מדרש (בראשית מו', כח' ברש"י) למה זה הדבר הראשון שיעקב עשה? יעקב עוזב את ביתו, עוזה את ארץ הקודש, את ארץ ישראל ויורד למקום הטומאה, למצרים, בחיצוניות הוא היה בארץ ישראל וירד למצרים, אבל האם בנפש שלו, בקומה הפנימית שלו, הוא שינה את צורת החיים? אותו בית מדרש שהיה לו בארץ ישראל, כאשר הוא בא עכשיו ויורד למצרים, עוד לפני שהוא ירד, הוא שולח את יהודה לתקן לו שם בית מדרש, כאשר יעקב אבינו יורד למצרים, ובית המדרש שלו כבר מוכן, בעצם בנקודה הפנימית של יעקב אבינו, הוא נשאר באותו מהלך.

שינויים חיצוניים קורים, אבל המהלך הפנימי שלו נשאר, הוא מתמיד, יש לו קיום, יש לו יציבות, מכן ואילך התנדודת שיעברו עליו, לאף אחד הם לא נעימות ולאף אחד הם לא קלות, אבל יש לו את היציבות שמכוחה הוא יכול להתמודד עם כל מה שיעבור עליו.

אחד מהשינויים הגדולים שאדם עובר בחיים שלו, זה בשעה שאדם מתחתן, כל זמן שאדם לא התחתן, הוא חי לעצמו, נמצא עם עצמו, בשעה שהאדם מתחתן הוא כבר משועבד למערכת שונה, צריך להיכנס למקום שונה ומכן ואילך החיים שלו משתנים. האם לפני החתונה האדם יכול לדעת עם מי הוא עומד להתחתן? מישהו יכול לדעת כזה דבר בעולם? אם נשאל כל אדם נשוי, האם לפני שהתחתנתה ידעת עם מי התחתנתה? הוא יכול להגיד אני מרוצה מאוד או לא מרוצה בכלל או באמצע, אבל דבר אחד נראה לי שכולם יכולים להעיד, עם מי שחשבתי שאני עומד להתחתן, לא איתה התחתנתי. למה? כי האדם לא מכיר מה יהיה לאחר מכן, יכול להיות שקיבל דבר יותר טוב ממה שחשב, יכול להיות שפחות טוב, יכול להיות סוג שונה, אבל את מה שהוא חשב שהוא יקבל, הוא לא קיבל, אז איך בן אדם יכול להחליט האם להתחתן או לא? משל למה הדבר דומה, אדם נכנס לחנות, אומרים לו תשמע, אתה רוצה לקנות ארון? אין שום בעיה נשלח לך ארון. הוא אומר "אני רוצה לראות את הארון", אומרים לו "אי אפשר לראות, אין לנו". אז הוא אומר "בסדר, אין לכם במלאי, אז תראו לי קטלוג", אומרים לו "אין קטלוג", אז מה הוא יגיד להם? "תודה רבה, שיהיה לכם הרבה הצלחה" והולך לחנות אחרת. אדם התחתן ובעצם הוא לא יודע עם מי הוא הולך להתחתן, ודאי שהוא יודע קיום מאוד כלליים, פרטים מסויימים, אבל הוא יודע שבעצם הוא לא באמת יודע עם מי הוא מתחתן, אז איך הוא יכול להחליט אם כן או לא? אז יש אדם שמוצא פתרון קל, יש לו ברוך ה' רב, הוא הולך לשאול את הרב שלו מה לעשות, אחרי שהרב יגיד לו כן, אז הוא רגוע, זו גם דרך. אבל איך אדם באמת יודע אם להחליט כן או לא? האם האמת אפשר לדעת כן או לא? אם יש בעל רוח הקודש או נביא, אז בסדר, הוא אומר לאדם שזה זיווג מן השמיים. אבל אם אין לאדם נביא, ואין לנו נביאים, איך האדם באמת יודע אם זה זיווג שלו או לא? מכח מה הוא יחליט?

השאלה הזאת מתחילה קודם, אם האדם מרגיש שעד נקודת ההכרעה הוא עשה הכל לבד, אז ברגע שמגיעה נקודת ההכרעה, הוא באמת לא יודע מה להכריע. מי אמר שכן, מי אמר שלא, אי אפשר לדעת בוודאות, אבל אם אדם מתחיל קודם לכן, מה הכוונה קודם לכן? לא מזמן פנה אלי מישהו ואמר לי שיש לו בת בוגרת והיא מתעכבת בשידוכים, הציעו לו אם הוא יכול לקחת את כל השמות של השדכניות שנמצאות באותו אזור מגורים ולהתקשר לכל אחת ולתת את שמה בכדי שעל ידי כן אולי היא תמצא את שידוכה, אמרתי לו, אם אתה סבור שבאמת תפנה לכולם ותיתן את השם ועל ידי כן ועל ידי כן יציעו לך הצעות, איך תדע בסוף להכריע? אלא מאי? אתה תמיד צריך לחזור ל"מה אישה לאיש" (מו"ק יח:), אז בהתחלה את המתנהג כאילו הכל תלוי בך, כשתגיע לנקודת ההכרעה אתה תגיע לנקודה ללא מוצא, אתה לא תהיה מסוגל להכריע, אם אתה יודע שמה אישה לאיש ואתה מסוגל להגיד כן, אז כאשר אתה מתחיל לחפש ודאי שאדם צריך לעשות השתדלות, ודאי שצריך לעשות מה בדרך כל הארץ, אבל אם אתה נוהג באופן שכל המעשים הללו תלויים בך בלבד, האם אתה יכול לאחר מכן לקבל החלטה מה לעשות?, מה תעשה אם אחרי החתונה לא תהיה כל כך מרוצה? איך תתמודד אז? תקדש אישה על תנאי? אם תהיה מרוצה כן ואם לא אז לא? אם בראשיתם של דברים האדם מסתכל

על החיים שלו עד כאן, האדם רואה את כל הגילגולים שהקב"ה גילגל אותו עד כאן, כל אחד בגילגולי מחילות שהתגלגל עד כאן, ורואה את יד ההשגחה שהביאה אותו עד המקום הזה, על אף שאם היו שואלים אותו לפני חמש או שש או עשר שנים, האם היית סבור פעם בחיים שתגיע למקום שבו אתה נמצא עכשיו? ברוב המקרים האדם היה עונה - לא מוחלט, ובכל זאת הגעת לכאן, מי הביא אותך לכאן? הקב"ה גילגל אותך לכאן. האם אתה מאמין שמי שגילגל אותך עד כאן הוא גם יגלגל אותך מכאן הלאה? מי שהביא אותך לנקודת המצב הזו הוא גם יגלגל אותך לנקודת המצב האחרת?

כאשר אדם יוצא, האם הוא יודע באמת להיכן הוא הולך?, הוא יודע להיכן יגיע? אם האדם מסתכל מכאן למפרע מאז שהוא נולד עד היום, מה הוא עבר, האם הוא יכול דמיין לעצמו שכך החיים שלו היו עוברים?

מי שגלגל אותי עד כאן, הוא יגלגל אותי גם מכאן והלאה

אני עברתי בחיים שלי הרבה מאוד דברים, הייתי בטוח שהחיים שלי הם הכי סוערים שיש בעולם, אולי גם כמעט הכי מקוריים, לאט לאט התבגרתי עוד טיפה, טיפה מתעסקים עם הציבור וכאשר מתעסקים עם אנשים ונפגשים איתם, אז דבר ראשון הם מספרים את הבסיס של קורות הגלגול של החיים שלהם, פתאום התחלתי להבין שהחיים שלי הם צנועים מאוד לעומת מה שאנשים עברו, פי כמה יותר גלגולים, אנשים מתחילים את החיים בנקודה אחת, ואי אפשר לעולם לדעת להיכן אני אתגלגל. אז מי גלגל אותי עד כאן, אם אדם מתבונן וחושב על זה באמת, הוא יודע שמי שגלגל אותו עד כאן זה הקב"ה, וצריך להתבונן על מה שקרה עד כאן שאהיה אשר אהיה ... שלחני אליכם, מי שהיה עימי עד עכשיו בכל גלגולי וכל צרותי וכל ספקותי בכל מהלך החיים שלי, הוא גם יהיה איתי מכאן ואילך, אני לא נמצא לבד, לא הייתי לבד עד היום, הוא גלגל אותי עד היום והוא גם יגלגל אותי מכאן ואילך, אבל זה רק לאדם שמתבונן על מה שעבר בחיים שלו עד עכשיו.

כל קושי שהאדם ניצב בו, כל צומת דרכים שהאדם עומד בה, כל תנועה בחיים שהאדם ניצב ועומד בה, ההתבוננות שהוא צריך להתבונן היא - מה עברתי מאז שנולדתי עד היום? איך עברתי את זה? איך יצאתי מזה? האם חשבתי שאני יכול בכלל לצאת? ולכן באמת הגעתי? ואם האדם יתבונן באמת בעין נכונה ויראה את הדברים באמת לאשורם, אז הוא רואה איך הקב"ה הוליך אותו עוד שלב ועוד שלב, והוא לעולם לא יכול לצפות כמעט את השלב הבא לאן יוליכו אותו. כאשר האדם חי את ההתבוננות הזו, לא שרק יודע אותה, אלא הוא חי אותה, גם מהמצב הנוכחי שעכשיו הוא נמצא, הוא יודע שהקב"ה יגלגל אותו לטובה הלאה.

יש אברכים שאני מכיר בארץ שלמדו בישיבה בארצות הברית, האם הם ידעו שהם יגיעו לארץ? כמה גלגולים עברו עליהם? וכולם מבינים שזו לא נקודת הסוף, יש עוד שלבים שיבואו. לפעמים אני יושב בבית שלי ואני אומר לעצמי מעניין מה הטלפון הבא שאני מסוגל לקבל ואיפה יהיה הגלגול הבא שאלי אגיע, נראה איפה הקב"ה יגלגל אותי, להיכן אני יכול להגיע? לא בשביל לחפש להיכן להגיע, אלא מה הקב"ה מסוגל לגלגל, לעשות שיהודי יעשה למען גלות את שמו יתברך באהבה.

הקב"ה גלגל את יעקב, גלגל את יוסף, גלגל את אברהם, גלגל את הכנסת ישראל במדבר ולאחר מכן לארץ ישראל, לאחר מכן מארץ ישראל ארבע גלויות, והוא זה שיגאל אותם ויחזיר אותם חזרה לארץ ישראל, הגלגולים האלה זה גלגולים שכל אחד מאיתנו עובר אותם ולא יודע מה הם יהיו, השאלה אם יש לו יציבות, והשאלה היא אם הוא רואה את היד המכוונת בכל הגלגולים הללו להיכן היא מובילה אותו ולהיכן היא מוליכה אותו.

הדברים האלה, הם לא רעיונות, אלא זה תורת חיים כפשוטו, אני לא מדבר כן באופן של רעיון, אני אומר את הדברים באופן הכי ברור שיכול להיות, עברתי הרבה דברים בחיים ככל אדם שמתבגר ועובר הרבה דברים בחיים, והכוח שנותן להחזיק מעמד, זה רק מההתבוננות על כל מה שעברתי, איך הקב"ה הוליך אותי עד לכאן להצלחה שנמצאת עד כאן, והאמונה הברורה שזה יגיע מכאן ואילך גם כן, איך ובאיזה אופן? זה מה שהאדם עומד מהצד וצופה לראות איפה הקב"ה יגלגל אותו הלאה שיזכה לעלות עוד ועוד ולעשות את מה שהוא צריך, אבל הכוח להחזיק מעמד בכל הגלגולים האלה, זה מחד היציבות המתמדת שהאדם שקוע בתורה הקדושה, הוא לומד, הוא יציב, את היציבות הזו הוא ממשיך לאורך כל החיים כולם, ומאידך הגלגולים החיצוניים שהוא עובר עוד ועוד, הוא תמיד רואה מי גלגל אותו עד כאן ומכוח כך יש לו כוח להתחזק שגם מכאן ואילך הוא יגלגל אותו לטובה.

יב . לחץ וסבלנות בחיים

יש דין (שו"ע, סימן תקפא' סעיף א' ברמ"א), כאשר בעל תפילה שרוצים שיהיה בעל תפילה בימים נוראים, יש כמה תנאים בכדי שיהיה בעל תפילה, צריך להיות בן שלושים, צריך להיות נשוי וצריך שיהיה לו בנים, חוץ מזה שיהיה לו קול ערב אחרת הוא לא חזן, אבל, צריך גיל שלושים, נשוי ויש לו ילדים. מה התנאים האלה? לשם מה צריך את זה? התנאים האלה הם תנאים בכדי שאדם יגיע למצב של רחמים, כאשר אין לאדם עדיין בנים, לא מתגלה אצלו בחינת "פרחם אב על-בנים" (תהילים קג', פסוק יג'), כאשר יש לו בנים מתגלים הרחמים שלו, ולכן תפילתו, כאשר הוא מתפלל, נובעת ממקום יותר פנימי של רחמים.

בתור אדם שעבר את השלושים ונשוי ואב לילדים, אני אגיד לכם על מה אני מרחם הרבה, אני מרחם על הגלגולי מחילות שכל אחד מאיתנו עובר כאן בעולם הזה, יעקב אבינו ביקש שלא יקברו אותו במצרים, מדוע שלא יקברו אותו במצרים? שלא יעשו אותו עבודה זרה, גם בגלל מכת הכינים שתהיה, והטעם השלישי שלא יסבול צער גלגול מחילות (רש"י בשם מדרש רבה, פרשת ויחי, פרק מז' פסוק כט'), בתחיית המתים שתהיה במהרה בימינו עתידים מתי חוץ לארץ, להתגלגל לארץ ישראל ולאחר מכן יקומו בתחיית המתים (גמרא, כתובות קיא. וכן מדרש רבה פרשת צו), בכדי שיעקב לא יצטרך להתגלגל ולהצטער בצער גלגול מחילות, לכן ביקש שלא יקברו אותו במצרים. יעקב ביקש שלא יקברו אותו במצרים בכדי שלא יתגלגל במותו, אבל בעולם שבו אנחנו נמצאים האדם לא מתגלגל רק במותו, כל החיים שלו זה צער של גלגול מחילות, הוא הולך בעוד עניין ועוד עניין, מתגלגל ומתגלגל, הצער לראות את הגלגול של האנשים, עוד גלגול ועוד גלגול ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה (בראשית ח', פסוק ט'), זה כאב פנימי מאוד, כאב פנימי מאוד על כך שאין לאנשים מקום של רוגע, שאין לאנשים מקום של שלווה, שאין לאנשים מקום של מנוחה.

היכן מקום המנוחה האמיתי?

המקום של המנוחה, לא נמצא בשום מקום בעולם ומאידך הוא נמצא בכל מקום בעולם! אין מקום בעולם ששם זה מקום המנוחה של האדם, אבל אין מקום בעולם שהאדם לא יכול למצוא בו את המנוחה גם כן, לא מדובר כמובן אם אדם נמצא בסביבת רועשת וכדומה, בכל מקום שאדם נמצא בעולם, הוא יכול למצוא את המנוחה. מדוע? כי המנוחה היא המנוחה הפנימית, והפנימיות הזאת נמצאת עם האדם בכל מקום שהוא נמצא, אם המנוחה הזאת הייתה יכולה להיות על ידי דבר חיצוני, אז זה תלוי היכן הוא נמצא, אבל אם הדבר הזה הוא דבר פנימי בתוך האדם עצמו, אז איפה שהוא נמצא, שם המקום של המנוחה שלו.

האם יש אחד מאיתנו שלא מחפש עונג? האם יש אחד מאיתנו שלא מחפש מנוחה? ודאי שלא, כולנו מחפשים את הדברים האלה, עונג ומנוחה, על זה החיים של כולנו בנויים. איך האדם מחפש את זה? איפה הוא מחפש את זה? זה בוודאי משתנה מאדם לאדם, אבל כולנו מחפשים עונג ומנוחה. העונג והמנוחה, היכן הם נמצאים? הם נמצאים בתוך האדם עצמו, הם לא נמצאים בחוץ, כאשר האדם מוצא את עצמו, מוצא את חיבורו לבורא העולם באמת, הוא מוצא את חיבורו לתורה באמת, שם מקום העונג ושם מקום המנוחה, ואז בכל מקום שהאדם נמצא בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך (שמות כ', פסוק כ'), כל מקום שהאדם נמצא, אם יש לו עולם פנימי באמת עשיר, עולם פנימי באמת מוצק, שם הוא ירגיש את מקום המנוחה, המנוחה הפנימית שאליה אנחנו מקווים ושואפים, היא לא רחוקה כל כך, אבל היא גם לא קרובה, היא נמצאת בתוכנו!! היא לא קרובה ורחוקה כי היא נמצאת בתוך האדם עצמו, אנשים מחפשים את המנוחה את העונג את השחרור, אז הוא ייסע להודו, הוא ייסע לסין, ייסע להכא ולהתם, הוא חושב ששם הוא ימצא את זה, אולי לזמן מועד לרגע קט הוא מוצא משהו, אבל לאחר מכן הוא מרגיש עוד פעם שלא מצא, עכשיו הוא מחפש הלאה, עוד ועוד, אין לו מנוחה. איפה המנוחה הזאת באמת נמצאת? היא נמצאת בתוך האדם עצמו שבאמת מחובר, שבאמת מקושר לקב"ה, באמת ומקושר באמת לתורה הקדושה.

הגמרא אומרת (ברכות ג.) "אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם", מה כואב לאבא? כואב לו שהבנים לא נמצאים ליד השולחן. הסיבה הראשונה שזה כואב לו, כיוון שהוא אבא והוא רוצה שהבנים יהיו לידו, סיבה נוספת שכואב לאב שהבנים גלו מעל שולחן אביהם, שהם כל הזמן מתגלגלים, לא רק מפני שהם רחוקים ממנו, אלא ברגע שהם גולים מעל שולחן אביהם אז מה קורה איתם? מתגלגלים ממקום למקום. "אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם" עומק נקודת הכאב שהבנים נמצאים כל הזמן בגילגולים, לא ליד שולחן אביהם, אז אין להם מנוחה, הולכים לעוד מקום ולעוד מקום ולא מוצאים את עצמם והאדם בטוח שבמקום הבא, שם הוא ימצא את עצמו ואינו יודע שלא, אלא זה עוד אחד מהמב'

יג . לחץ וסבלנות בחיים

מסעות שהוא עובר, הוא ימצא את עצמו כאשר הוא יראה את עצמו סמוך על שולחן אביו, כאשר הוא יגלה את המציאות הפנימית, איפה שהוא נמצא, שם הוא ימצא את עצמו באמת, החיים הפנימיים, האמיתיים, זה לא מה שנראה כלפי חוץ, מה שהאדם רואה כלפי חוץ, הוא לא רואה מהם באמת חיים אמיתיים פנימיים שזה דבר גנוז במעמקי הלב, שניים יכולים לשבת אחד ליד השני, נמצאים באותם זמנים, עושים לכאורה את אותם מעשים, האחד מקושר באמת פנימה, והשני במעשיו שייך לחוץ.

החיים הפנימיים שנמצאים הם גלויים לאדם רק בתוך ליבו באמת! לפעמים פוגשים אדם ששואלים אותו איך אתה מרגיש בחיך? אז הוא עונה "לא כל כך טוב, אבל אני מקנא בפלוני שטוב לו בחיים" פגשתי פעם כזה אדם, מסתבר של אחד מאיתנו פגש כזה אדם, אמרתי לו אני מציע לך ללכת לשאול את הפלוני הזה, האם הוא באמת מרוצה מחייו או לא, אני אישית שאני מכיר את אותו אדם שמקנאים בו, הוא עצמו סיפר לי את הבעיות שיש לו, וגם הוא כמובן שלא מרוצה מהחיים שלו.

החיים הפנימיים שהאדם צריך לשאוף אליהם ולהגיע אליהם, הם לא חיים שבשטח החיצוני האדם יכול לראות באמת מה הם. שניים לומדים את אותה גמרא, אותם דברי רש"י, את אותו פסוק, האחד מחובר לזה באמת, והשני קורא את אותם דברים, אבל עומק החיבור שלו הוא הרבה יותר חלש. ולכן היציבות והחית שיש לכל אחד מהם היא באמת שונה בתכלית השינוי.

הדבר הכי קשה שכל מה שהפה יכול לבטא והאוזניים יכולות לשמוע, זה רק דברים שאפשר להגדיר אותם בחוץ, אבל את עומק תפיסת הנפש, את עומק החיבור הפנימי, לא ניתן לבטא, למשל, ראובן אומר לשמעון אני אוהב אותך, האם במילים הללו הוא יכול בטא את עומק נקודת האהבה שהוא אוהב? ברור שלא. ודאי שמה שהוא אומר זה מבטא חלק מחלקי האהבה שנמצאת בתוך פנימיות הלב, אבל הוא לא יכול לבטא את עומק נקודת הלב. האושר שגנוז פנימה למי שעמל באמת, מתייגע באמת ומתחבר באמת, הוא לא דבר שניתן לביטוי

סוף דבר הפל נשמע (קהלת יב', יג')

מה שהאדם עובר ברוב המקרים של חוסר היציבות שקיים לאדם, לא מחמת שבאמת בנקודה הזו הוא לא יכל למצוא את העומק הפנימי, אלא מחמת שהוא היה מחובר לגלד החיצוני, הגלד החיצוני שהוא ראה, לא סיפק את נפשו, אז הוא מחפש מקומות שבחוץ נראה שיש בהם יותר! אבל בנקודה הפנימית באמת, אילו האדם היה מתחבר לתורה הקדושה באמת, במקום שבו הוא נמצא, הוא היה מגלה חיבור הרבה יותר עצום ממה שהוא רואה שיש בחיצוניות במקום אחר, לפעמים גם במקום אחר בפנימיות יש דבר גדול, אבל גם במקום שבו הוא נמצא, הוא לא התחבר לחלק הפנימי באמת, הנפש שלו, ההרגש שלו, השכל שלו לא היה מחובר לשם בשלימות, ולכן מה שהוא ראה, הוא ראה חיצונית.

הניסיון של החיים האמיתי, הוא מחמת שמה שהאדם רואה על פני השטח, הוא רואה את החיצוניות, הוא לא רואה את הנקודה הפנימית, אם הוא היה רואה את הנקודה הפנימית באמת, לא הייתה כאן בחירה לאדם, הבחירה עומדת מחמת שהאדם רואה את החיצוניות שבדבר ואינו רואה את הנקודה הפנימית שבדבר. הוא מנסה ברוב הפעמים להתחבר לנקודה החיצונית, הוא לא מוצא סיפוק וטעם בנקודה בחיצונית, אז הוא עובר לגלגול הבא, הוא חושב שבגלגול הבא הוא ימצא.

יש אנשים שמתחננים עם אישה ראשונה, לא הסתדר, חיפשו אישה שניה, לא הסתדר עם השניה, עכשיו מחפשים את השלישית, עד שכבר שם הוא מבין שזהו, הרי הוא לא יכול המשיך לרביעית חמישית, אין לדבר סוף.

שאלה מהשומעים:

שאלה מהשומעים: השאלה היא איך מגיעים לנקודה הפנימית, יודעים שהיא קיימת ושהיא יותר חשובה, אבל איך מגיעים אליה?

תשובת הרב: השאלה היא טובה מאוד מאוד, התשובה היא שכל מה שהאדם עושה, הוא צריך לעשות עם העומק של החיבור הפנימי שיש בו. את אותו עומק פנימי שהוא מכיר הוא צריך לתת בהתקשרות לפעולה שהוא עושה, אם הוא ייתן

יד . לחץ וסבלנות בחיים

את כל העומק הפנימי שיש בתוכו עכשיו לנקודה שהוא עושה אז היא תתפתח, אם מה שהוא עושה, הוא עושה עם ההיגיון השכלי בלבד ולא עם עומק תפיסת הפנימיות של עצמו, אז לא מצליח לפתח את זה, במקביל לזה חייב להיות שיהיה לו איזון ברור בין השכל והלב שלו, רוב רובם של מקרי הכישלונות נובע או מחמת ריבוי של שכל ומיעוט תפיסה של הרגשות, או ריבוי תפיסה של הרגשות ומיעוט שכל, אדם שהשכל שלו והלב שלו מאוזנים בצורה הנכונה, היציבות של החיים שלו היא גבוהה, שם המקום שיש לו נקודת התגלות.

שאלה מהשומעים: האם יש מד מסויים שמגלה לנו שאת המאזן הנכון בין הרגשיות והשכליות?

תשובת הרב: ודאי שאי אפשר להגיד מהו איזון מדוייק, אבל האם אתה יכול להבין מהו הצד הנגדי של דבר שלא מאוזן בכלל? כן. אדם שמדריגת התורה שלו היא מדריגה אחת ומדריגת הלב שלו היא מדריגה שניה, אז ברור פעמים רבות שאין איזון בין מדריגת הלב שלו למדריגת התורה שלו. האיזון המוחלט הדק הוא לא דבר שאפשר לעמוד עליו, כמו אדם שרוכב על אופניים, אם הוא נוטה לצד אחד הוא יפול, ואי אפשר להסביר במילים איך לקנות את שיווי משקל, כך גם כאן, אדם שהוא מבין שיש לו שני כוחות שורשיים, כוח של מוח וכוח של לב, שני מלכים משמשים באדם, מוח ולב, והוא כל הזמן מזין את המוח, והוא כל הזמן מזין את הלב וכל הזמן בודק את שיווי המשקל ביניהם, לא ניתן לומר שלא יטעה בכלל, אבל הסיכויים שרמת הטעויות שלו יהיו קיצוניות הולך ופוחת. אדם שלא מזין ביסודיות את שניהם ולא בודק כל הזמן את רמת שיווי המשקל שלו, אז באופן טבעי הוא נוטה לצד אחד.

שאלה מהשומעים: אז להזין את השכל, זה על ידי שהוא לומד את התורה בעיון הדק היטב, אבל איך מזינים את הלב?

תשובת הרב: השאלה היא שאלה בוודאי נכונה ורחבה מאוד, כל אדם יש לו נקודה אחת בלב שהיא פתוחה, אין לך אדם שאין לו נקודה בלב שהיא פתוחה, איזו נקודה אצל האדם היא פתוחה זה משתנה מנפש לנפש, כל אדם יש לו נקודה אחת בלב שנקודה זו פתוחה, לא פתוחה חלילה לדברים רעים, אלא פתוחה לטוב, אצל אחד זה רחמים, אצל אחד זה אהבה, אצל אחד זה שמחה וכו', את הנקודה הזו צריך לפתח אותה ולפתח את הלב, הוא צריך לזהות מהי נקודת הפתיחות שיש לו בדיוק, לפתח את אותה נקודה ומשם הוא מגיע לפתיחות הלב, אם אדם קורא ספר למשל על שמחה ולא זו נקודת הפתיחות של לב שלו והוא מנסה לשמוח, הוא לא עובד בכלים שראויים לו, הוא חייב לזהות מהי הנקודה שלו ועל אותה נקודה לעמול ולהתייגע לפתח, משם הלב מקבל התרחבות. לדוגמה כאשר יש שקית שרוצים לפתוח אותה, אז אם יש שם חור קטן ואתה מנסה להרחיב אותו זה הרבה יותר קל, ולעשות חור חדש זה יותר קשה, הנמשל הוא בלב של האדם, כל אדם שיש לו את אותה נקודה פתוחה, אם מאותה נקודה פתוחה הוא מנסה להרחיב את הפתח הוא יצליח, אבל אם הוא מנסה לפתוח פתח חדש זה מאוד קשה. צריך לזהות איזו תכונת נפש בליבו היא התכונה החזקה ביותר בוודאות וממנה לבנות.

עולם ברור ראית (ב"ב י:)

אני מאוד מקווה שאדם מבין שאדם צריך לחיות בעולם ברור, לא בעולם מעורפל, לא בעולם שהוא דוחק את הקשיים שיש לו ולא פותר אותם ומוציא את כוחותיו מהכוח לפועל, אלא הוא חי בעולם, שבעצם הוא מודע לכוחות שלו, מודע לקשיים שלו, יודע איך להתמודד איתם, יודע איך לפתור אותם, יודע איך לצמוח מהם. ככל שאדם באמת, יש לו כמו שדובר בארוכה, את היציבות הפנימית מחד ע"י חיבור מתמיד לתורה הקדושה ביציבות ויש בו את ההתבוננות המעמיקה על כל גלי החיים שהוא עבר עד עכשיו, והוא מרגיש בעומק לבבו את ההנהגה שהנהיגה אותו, והביאה אותו עד הלום להצלחתו לפחות החלקית, מכוח ההתבוננות הזו יש לו כוח לעבור עוד שלב בחיים, עוד קושי, עוד התמודדות, עוד ניסיון, עוד אתגר להצלחה, ואז האדם אפילו אם הוא יעבור יהי מה, תמיד ההתמודדות שלו תבוא מנקודת יציבות ולא מנקודת שבר, מנקודה של אמון שהוא יכול להצליח ולא מנקודה שהוא קרוב לכישלון. הקב"ה יעזור לכולם שנזכה יחד לבנות את עצמינו בשלימות ולזכות על ידי כן לבניין הכללי של כנסה ישראל, בניין בית המקדש במהרה בימינו, **אמן!**

דוא"ל: rav@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

[לקבלת תשובה בפקס, נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-קולי של הפקס]

הבהרה: מעת קבלת השאלה במערכת, זמן החזרת התשובה נמשך בין כשבוע לשלושה שבועות על דרך כלל. אם לא נתקבלה תשובה עד זמן זה, ניתן לפנות למערכת על מנת לברר את סיבת הדבר [בצירוף מספר השאלה], באופנים הבאים:

דוא"ל: info@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לברורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 ■ פקס 03-548-05294 ■ ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302 ■ info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול השון"
ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

משפ' אליאס

רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'

ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק

ישיבה ראשית חכמה

רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים

לפרטים 052.765.1571